

PROLOOG

HET ST.-JANSVUUR

*H*et geheugen van de aarde is anders dan dat van de mens. We denken alles te weten over de wereld en haar verleden, maar er zijn vergeten tijdperken waar zich duizenden andere wonderen afspeelden, die nu verdwenen zijn. Alleen de bomen, de hemel en de wind herinneren zich die... Zo kunnen wij nu nog het verhaal lezen, in de steen vastgelegd, van Bohem en de Nevelen, in een legendarisch land dat Gallica heette.

Volgens de legende begint dit verhaal in de St.-Jansnacht van het jaar 1150, in het castrum Villiers-Passant.

Villiers-Passant was een klein vestingstadje in het zuiden van het graafschap Tolsanne, enkele kilometers verwijderd van de zee en van de ketterse stad Nabomar. Het leven was er vreedzaam, tussen de onwankelbare mediterrane schoonheid van de heuvels. Al sinds het begin der tijden waren de inwoners merendeels boeren, kooplui of natuurlijk wijnbouwers. De burchtheer van het kasteel, Maugard van Villiers, was een terughoudende man, die zelden werd gezien. Hij beperkte zijn heerschappij tot een tolheffing voor vreemdelingen die door het castrum wilden reizen, een onvermijdelijk onderdeel van het traject naar Nabomar. Het werkelijke gezag binnen de vestingwallen van het dorp lag echter in handen van de pastoor, een beschermeling van de aartsbisschop van Tolsanne.

Juni liep op zijn eind, en net als ieder jaar had de eerwaarde vader Grimaud de wolvenjager opgedragen om op jacht te gaan naar een Nevel om te offeren op de brandstapel van Villiers-Passant.

De Kerk had weinig op met die fabeldieren. Wonderbaarlijke schepselen uit een ver verleden. Chimaera's, wyverns, beiaards, draken, wolven, eenhoorns... Ze werden steeds minder talrijk, maar ontrefden de Kerk toch nog, omdat ze een belediging vormden voor het christelijke geloof, door hun aanwezigheid alleen al. Door het feit dat ze bestonden. Dit waren immers geen schepselen Gods, maar overlevenden van een mythe die de Kerk liever wilde vergeten. Daarom werden ze 'duivelsschepsels' genoemd en in het hele land bejaagd. De koning, die de opeenvolgende pausen graag tevreden hield, betaalde zelfs mannen om zich aan die treurige taak te wijden: de wolvenjagers.

Vandaar dat Martial, wolvenjager van Villiers-Passant, wel tien dagen lang het landschap afspeurde, het droge struikgewas, de okerkleurige grond, de weelderige wijnstokken en de laatste groene bloei van de kleine olijfbomen. Zwetend onder zijn leren wambuis – groen, de kleur van de wolvenjagers – en zijn bascinethelm en bekapt met zijn zware werktuigen, zocht hij het platteland af.

Hij was een robuuste man, met brede schouders. Zijn bewegingen waren traag en zelfverzekerd, zijn reusachtige handen getuigden van zijn kracht en hij leek in de aarde te zijn geworteld, als een standbeeld dat door geen enkele storm omvergeworpen kon worden. Hij had een streng gezicht met vierkante kaken en uit zijn kleine zwarte ogen sprak geen enkele emotie. De schaarse grijze haren die de afgelopen maanden aan zijn slapen waren verschenen, veranderden niets aan zijn charisma. Integendeel, ze voegden een zweem van wijsheid toe aan zijn imago van onneembare vesting.

De dagen werden langer en heter, en binnenkort zouden ze door de grote poort van de zonnewende de zomer in gaan. Dat vereenvoudigde Martials taak niet, want de Nevels verscholen zich voor de zon en kwamen vooral 's nachts tevoorschijn. Hij was echter een uitzonderlijk goede wolvenjager, bekend in heel Tolsanne, en gaf de moed niet op. Elke avond verliet hij met een ernstig gezicht en vaste tred bij het vallen van de avond zijn huis en zijn kinderen, met zijn vangnet

en zijn touw om zijn schouders, zijn wolvenjagershelm onder zijn arm. Hij twijfelde er niet aan of hij een Nevel zou vinden. Hij had immers nog nooit gefaald.

En inderdaad, op de ochtend van het St.-Jansvuur, toen de zon nog maar net de rode horizon aan de andere kant van de heuvelrug de Prade in vuur en vlam had gezet, wandelde Martial het castrum van Villiers-Passant binnen met een wolf op zijn rug.

Met aaneengebonden poten en geknevelde snuit worstelde het beest hevig om los te komen, maar Martial had nog nooit een prooi laten ontsnappen. Hij droeg zijn trofee trots hoog op zijn schouders en liep rechtstreeks naar de kerk om zijn vangst aan de priester van het burchtdorp te tonen.

Bij het horen van het gejuich van de dorpingen had pastoor Grimaud meteen begrepen wat er aan de hand was en hij stond al op de stoep van het kerkje.

De pastoor van Villiers-Passant was een lange, magere man, met ingevallen wangen en diepe oogkassen boven vooruitstekende jukbeenderen, waarover de huid strak gespannen lag. Hij was een van de oudste inwoners van het dorp en nog altijd scherp, intelligent en autoritair. Het spaarzame haar rond zijn kale schedel gaf hem de aanblik van een keizer of een wijze man, en zijn diepblauwe ogen hadden in vroeger tijden meer dan eens een Gallische deerne uit de slaap gehouden.

Hij veegde enkele zweetdruppeltjes van zijn voorhoofd en verwelkomde de wolvenjager met open armen.

‘Dank, Martial,’ riep de priester, luid genoeg om door alle nieuwsgierigen die zich voor de kerk hadden verzameld te worden gehoord.

De wolvenjager legde de Nevel aan de voet van de treden en kuste vervolgens met een buiging de hand van de priester. Pastoor Grimaud gebaarde hem overeind te komen.

‘Je kunt trots op jezelf zijn, Martial. Zoals altijd.’

‘De zomer brengt de Nevels terug,’ verklaarde de wolvenjager. ‘Natuurlijk hebben ze het heet en ze verschuilen zich goed. Maar ze zijn wat talrijker dan afgelopen winter, en de hitte maakt ze slaperig. Het is niet mijn verdienste, eerwaarde.’

‘Kom, kom, niet zo bescheiden! De Nevels zijn steeds moeilijker

te vinden, dat weet ik. Maar ze zijn de geest van het kwaad, Martial, ze vormen een gevaar voor de vruchtbaarheid van de grond, de waterstand van de rivieren. Het hele dorp mag je dankbaar zijn. Nu kunnen we het St.-Jansfeest vieren zoals het hoort. Vannacht verbranden we deze wolf.'

De wolvenjager knikte. Hij bukte om de wolf weer op zijn nek te nemen en wendde zich tot de menigte toehoorders.

'We gaan de brandstapel voorbereiden bij de meiboom!' riep hij glimlachend uit.

Tevreden klapten de omstanders in hun handen en de kinderen renden al vooruit naar het plein midden in het dorp. Binnen een paar uur werd de brandstapel opgebouwd. Iedereen bracht wel iets om te verbranden of een souvenir om te offeren, en alle vrouwen van het dorp legden er een bloemenkrans bij neer, die later zou dienen om hun huis tegen de bliksem te beschermen.

De ogen van de kinderen blonken van groeiende opwinding en in de ogen van de volwassenen glansde een soort opluchting. De pastoor had hen er de hele week aan herinnerd dat het St.-Jansfeest gevierd zou worden. Net als elk jaar had hij uitgelegd wie die heilige was, en hoe hij Christus had gedoopt, het Lam Gods. Hij had opnieuw verteld dat het vuur symbool stond voor het licht dat Christus op aarde had gebracht. Het licht dat de Boze zou verjagen, zoals dit vuur de Nevel zou verbranden, die de wolvenjager had gevangen... Maar dat was niet de echte reden waarom de dorpingen zo opgelucht kenden.

Nee. In het geheim waren de inwoners van Villiers-Passant – net als iedereen in Tolsanne – het oude geloof nog niet vergeten. De overtuigingen die hun voorouders midden in de zomer hadden bewogen, lang voordat de priesters door het paarse landschap van het graafschap trokken. En net als elk jaar op deze dag van de zomerzonnewende vreesde iedereen, zonder erover te durven spreken, de komst van de Wildeman, die zowel mens als dier was, zowel grijsaard als kind, en misschien nog wel erger was dan de duivel zelf. Uitgesneden in de zuilen van de kerken, bezongen door de troubadours en als dreigende figuur in de angstaanjagende verhalen van de vertellers, was hij maar al te aanwezig in de gedachten van het volk. En wie

zijn naam kende, zei die nooit hardop. Uit angst hem op te roepen.

Maar nu had Martial een Nevel gevonden en dat was een goed teken. Dit jaar zou de Wildeman vast niet komen.

Bij het vallen van de avond volgden alle bewoners van Villiers-Pasant de pastoor en de burchtheer Maugard, die ondanks zijn gebrek aan belangstelling voor dit soort evenementen, de plicht had om de ceremonie bij te wonen. Ze vormden een lange optocht vanaf de kerk.

Voor de gelegenheid hadden de dorpingen hun kleurrijkste tunieken aangetrokken, zodat er nu een rode, groene en blauwe menigte langs de huizen trok. Er werd gelachen, gezongen en gedanst op weg naar de grote boom. Overal brandde al vuur, boven aan de toortsen die de dorpingen droegen en op de flambouwen die in de grond waren geplant om de weg te markeren. De stenen muren kleurden geel waar de optocht langs liep, begeleid door druk blaffende en springende honden. Volgens de legende knielden alle dieren neer in de St.-Jansnacht. Het zou echter heel onverstandig zijn om dat fabelachtige fenomeen te gaan bekijken in de stallen, want dan zou hij je kunnen grijpen...

Al snel kwam de optocht aan op het plein en de mensen vormden als vanzelfsprekend een halve cirkel voor de brandstapel.

Martial stond er al en wachtte de optocht zwijgend op, trots recht op naast een ladder die tegen de top van de meiboom was geleund. Aan zijn voeten waren een touw en een zak te onderscheiden, met daarnaast, stevig vastgebonden en hevig worstelend, de wolf die hij die ochtend had gevangen.

Er werd een stoel aangevoerd voor de heer van Villiers-Pasant, die voor de brandstapel werd neergezet. De priester liep naar Martial, glimlachte hem toe en wendde zich toen weer naar de menigte, die hij met een gebaar tot zwijgen maande. Meteen werd het stil. Alleen het knetteren van de toortsen, het tsjilpen van de krekels en het lawaai van de honden die over het plein renden waren nog te horen.

De priester hief zijn handen naar de dorpingen en sprak met zijn diepe, ernstige stem het gebed uit:

*Heilige Johannes de Doper
Die de komst van de Messias verkondigde*

*Die met een leven van soberheid en boetedoening
De weg bereidde voor de heerschappij van het Lam der verlossing
Wij bidden u
Schenk ons de genade om te volgen in uw roemrijke voetstappen
En de heilige Kerk volijverig te verdedigen
En de beschikkingen van de goddelijke Voorzienigheid uit te voeren.
Moge dit vuur de geest van het Kwaad bezweren en de duivel verjagen,
Loven wij de eeuwige Koning van alle volkeren.
Amen.*

Maugard van Villiers en alle dorpelingen sloegen een kruis en sloten hun ogen, waarna ze even bleven zwijgen. Met gebogen hoofd wierpen sommigen elkaar ongeduldige blikken toe. Vooral de kinderen hadden grote moeite om hun opwinding te beheersen. Pastoor Grimaud maakte een einde aan het wachten. Met een handgebaar zeggende hij de brandstapel en vervolgens wendde hij zich tot de verzamelde menigte.

‘Ontsteek het vuur!’

Onmiddellijk kwam iedereen in beweging. De kinderen gingen hun lange toortsen halen, die ze aan de rand van het plein hadden neergelegd. De volwassenen weken achteruit om het schouwspel dat zich ontrolde beter te kunnen zien. Pastoor Grimaud ging naast Maugard zitten. Ondertussen had Martial de wolf in de grote juten zak gestopt en hij klom de ladder op om het touw boven de brandstapel te bevestigen. Hij wierp het over de hoogste tak van de meiboom en daalde met beide uiteinden in zijn hand de ladder weer af. Vervolgens knoopte hij de zak stevig aan een van de uiteinden van het touw vast. Toen rechte hij zijn rug en wachtte af.

Op een teken van de pastoor gooiden de kinderen luid juichend hun toortsen op de brandstapel. Meteen ontbrandde het vuur. Eerst werden slechts hier en daar vlammetjes zichtbaar, onder aan het hoog opgetaste hout en stro. Daarna laaiden de vlammen op en halverwege de top voegden ze zich bij elkaar. Het hart van de brandstapel gloeide bijna rood op. Het geknetter klonk steeds luider. De felle hitte straalde op

de gezichten van de toeschouwers, die gebiologeerd naar de lange vuurtongen keken. Om de brandstapel heen vlamden vonkjes op, als vallende sterren aan een augustushemel. De rook begon zich over het plein te verspreiden op de wind en dreef van de ene kant naar de andere.

‘Martial!’ riep de priester. ‘Hijs de Nevel omhoog!’

Alle blikken richtten zich op de wolvenjager. Het moment van het offer was aangebroken. Verontrust verborgen de jongste kinderen zich achter de rokken van hun moeders. Ze waren nog te jong om al aan dit gewelddadige tafereel gewend te zijn. De Nevels werden steeds zeldzamer, en daarmee steeds geheimzinniger. Wat ging er gebeuren? En als de wolf zich nu eens wist te bevrijden? Zou hij schreeuwen als de vlammen hem bereikten? Zou hij meteen sterven, of stond hem een lange doodsstrijd te wachten?

De wolvenjager greep het touw met beide handen vast. Hij zette een voet op de onderste trede van de ladder en trok uit alle macht. Vervolgens verschoof hij zijn handen hoger op het touw en rukte er weer aan, en nog eens, en opnieuw. Langzaam steeg de grote witte zak omhoog naar de top van de brandstapel, heen en weer zwalkend in de hitte van de vlammen. De wolf leefde nog. Omdat hij gekneveld was, kon hij niet brullen, maar aan de zak was te zien dat hij zich hevig verzette. Zonder twijfel voelde hij daarbinnen de hitte al branden.

Met veel moeite hees Martial het beest de hoogte in. De grote wolf was zwaar, in de bloei van zijn leven, en verzette zich steeds heftiger. Het touw schuurde op de tak en kon nauwelijks glijden. De brandstapel werd steeds heter. De wolvenjager pauzeerde even om het zweet van zijn gezicht en zijn nek te vegen. Toen rukte hij weer aan het touw. De zak steeg hoger.

Ineens werd de lucht doorsneden door schelle kreten. Verschillende dorpelingen schrokken op. Een paar angstige kinderen begonnen te huilen. Het dier moest zich hebben bevrijd van het stuk touw waarmee hij was gekneveld. Hij schreeuwde van doodsangst, keffend en blaffend tegelijk. Martial trok een gezicht. Hij wendde zijn ogen naar pastoor Grimaud.

De eerwaarde bleef onbeweeglijk zitten. Hij glimlachte. Martial keek hem even vragend aan. De pastoor spreidde met een breed gebaar zijn armen.

‘Hijs de Nevel!’ riep hij lachend uit. ‘Steek hem in brand!’

De dorpelingen keken naar de priester, die ondertussen was gaan staan.

‘Steek hem in brand!’ herhaalde hij en hij keek omhoog naar de zak met de wolf erin.

De menigte volgde zijn voorbeeld. Ze herhaalden zijn kreet, steeds luider, alsof ze de wolvenjager wilden aanmoedigen of misschien om het schreeuwende gekerm van het dier uit hun gedachten te bannen. ‘*Steek hem in brand!*’ Hun kreten werden hysterisch.

Martial knikte. Hij haalde diep adem en trok weer aan het touw, harder nu, en na slechts twee rukken hing de zak vlak onder de tak, net boven de brandstapel.

Wat er toen gebeurde, zou de geschiedenis van het kleine castrum Villiers-Passant voor altijd veranderen.

Midden in de menigte, op slechts enkele stappen van de pastoor, stonden de twee kinderen van de wolvenjager dicht tegen elkaar aan naar het schouwspel te kijken, aan hun lot overgelaten. Bohem, de oudste van de twee, was dertien jaar oud. Zijn halflange warrige haar, zo zwart als een oceaan zonder maanlicht, hing over zijn voorhoofd en zijn wangen. Zijn fijnbesneden kinderogen, van een fel turkooisblauw, verleenden zijn hoekige gezicht een mysterieuze diepte. Hij was al groot en sterk en klemde zijn zusje dicht tegen zich aan, zijn grote handen op haar blonde krullen. Sinds het overlijden van hun moeder, vijf jaar geleden, verloren ze elkaar nauwelijks uit het oog; ze hadden een hechte band waar de andere kinderen hen om benijdden. Hun relatie met hun vader was ingewikkeld. Door zijn plichten als wolvenjager was hij vaak van huis, en zijn kille, autoritaire karakter maakte de zaak niet eenvoudiger. De kleine Catriona had slechts oog voor haar grote broer, en hij was heel zorgzaam voor haar.

Maar toen hun vader het touw aan de voet van een boomstronk had vastgeknoopt zodat de zak waarin de wolf jankte niet weer omhoog kon zakken, liet Bohem zijn zusje ineens los. Zonder haar een blik te gunnen liet hij haar achter en liep recht op de brandstapel af.

Toen hij halverwege het vuur was, begonnen de dorpelingen voor hem uiteen te wijken. Hij liep met zekere tred, dezelfde tred als Mar-

tial, met zijn blik strak boven de brandstapel gericht. De vlammen weerspiegelden zich in zijn glanzende ogen en gaven hem een dreigende uitdrukking. Uit de menigte, die zich afvroeg wat er gebeurde, rees gemompel op. De priester leek iets te merken. Vader Grimaud stond ineens op uit zijn stoel, maar hij was te laat. Niets kon de zoon van de wolvenjager nog tegenhouden.

Toen hij aan de voet van de vlammen stond, klonken er kreten vanuit de menigte. De hitte had de jongen allang moeten tegenhouden. Hij sprong echter op de brandstapel en greep de brandende takken met zijn blote handen vast.

Bezorgd wierp Maugard van Villiers een blik op de priester. Vader Grimaud schudde zijn hoofd. Hij mompelde een krachtterm die de leenheer niet kon verstaan.

Op dat moment ontwaakte Martial uit zijn verstarring. Verstart van verbijstering had hij onder aan de ladder staan kijken naar zijn zoon die op de vlammen afliep, in de overtuiging dat hij binnen enkele meters wel zou stilstaan en rechtsomkeert zou maken. Bohem was echter niet tot stilstand gekomen. En nu klom hij tussen de oplaaierende vlammen omhoog. Martial moest zijn zoon redden! Hij holde naar de brandstapel, probeerde ook op het opgestapelde brandende hout te klimmen, maar hij kon de verschrikkelijke hitte die het verspreidde niet lang verdragen. Hij deinsde achteruit en rolde over de grond, schreeuwend van pijn en angst.

Bohem bleef klimmen. Hij stond al in het hart van de brandstapel en af en toe verdween zijn lichaam achter het gordijn van hoge vlammen.

Toen Martial weer met betraande ogen opkeek, zag hij zijn zoon boven op de brandstapel staan, midden tussen de vlammen, recht-
overeind, als bij toverkracht, in evenwicht op de wankele, roodgloeiende hoge stapel. Zijn kleren stonden in brand en op zijn huid moesten zich grote wonden aftekenen. Hij leek echter niets te voelen. Met nauwkeurige, zekere gebaren knoopte hij de grote juten zak los van het touw en tilde hem in zijn armen.

Heer Maugard stond op en riep: ‘Wat doet hij nu?’

‘Hij is gek geworden!’ stamelde de priester.

‘Hoe kan hij...’ mompelde Maugard weer, alsof hij het vader Gri-

maud verweet dat hij niet kon verklaren wat er gebeurde.

Maar er was geen verklaring voor.

Achter hen stond Catriona met grote ogen naar haar broer te kijken, tranen stromend over haar wangen.

Eindelijk daalde Bohem tussen de roodgloeiende vlammen weer omlaag, langzaam, elke stap afmetend om zijn evenwicht niet te verliezen. Het zware en intussen roerloze lichaam van de grote grijze wolf hield hij tegen zich aan gedrukt. Als een moeder met een kind in haar armen. Zijn verbrande kleren plakten in flarden aan zijn roodverbrande huid. Zijn haar was nog slechts een zwarte, tegen zijn schedel gekleefde massa. Algauw bereikte hij de rand van de brandstapel, sprong op de grond en liep tussen de verbijsterde dorpelingen door.

Zijn vader haastte zich naar hem toe, maar stond stil zodra hij zijn blik ontmoette. In Bohems ogen stond geen enkele pijn te lezen. Uit zijn blik straalde slechts één ding: uitdagend verzet.

‘Laat me erdoor!’ gromde de jongeman.

Martial stapte opzij, vol afgrijzen tegenover dit nachtmerrieachtige visioen. Het lichaam van zijn zoon was van top tot teen verbrand, zijn roze en zwarte vlees was nog slechts één grote wond. En toch bleef hij onaangedaan doorlopen, met het ontzielde lichaam van de wolf in zijn armen, naar de uitgang van het burchtstadje.

Zonder halt te houden liep Bohem eerst zijn vader voorbij, en vervolgens de priester en de burchtheer Maugard. Hij keurde hen geen blik waardig. En zij waagden het niet hem aan te spreken.

Zo liep de zoon van de wolvenjager tot aan de poort in de vestingmuur, zonder op of om te kijken en zonder zijn pas te vertragen. Hij leek de hele wereld om zich heen te zijn vergeten. Het dorp verlaten leek het enige wat telde.

De twee poortwachters, die het schouwspel hadden gezien, openden de poort zonder nadenken. Enkele dorpelingen liepen Bohem op afstand achterna. De anderen bleven verbijsterd op het grote plein staan, als versteend door de vlammen. De angstige Martial was naar zijn dochttertje gerend en had haar in zijn armen genomen. Samen liepen ze achter Bohem aan, maar ze durfden hem niet tegen te houden. Durfden hem niet aan te raken. Ze begrepen niet wat hij deed, waar hij heen ging. En waarom.

Bohem liep de grote poort uit, de heide op. Hij liep rechtdoor, en toen hij ver genoeg van de weg verwijderd was, stond hij stil. Ook de dorpelingen stonden stil, zwiingend en verbijsterd. Ongeduldig bijna. Ze wilden weten wat er gebeurde.

Langzaam liet Bohem één knie op de grond zakken en legde het beest voorzichtig neer. Met zijn gewonde handen streelde hij de vacht van het dier. De buik van de wolf rees moeizaam op en neer. Hij leefde nog. Bohem sloot zijn ogen. Lange tijd bleef hij gehurkt naast de Nevel zitten, en hij begon te trillen.

Ineens krabbelde de wolf op en vluchtte strompelend weg. Als uit de dood herrezen. Bohem zakte op de grond in elkaar, bewusteloos.

In de verte, op de top van de Prade, tekende zich een gestalte af in de stralen van de maan. Het was de gestalte van een ruiter, gekleed in beestenvellen. Een standbeeld van vlees, wakend over het dal.

Zo ontstond de legende van Bohem, het kind dat een Nevel redde uit de vlammen van de St.-Jansnacht.